

EXPOZITIA

LATVJU TAUTAS
DAINAS

ROMÂNIA ȘI LETONIA ÎN EUROPA UNITĂ

din Arhiva Bibliotecii Academiei Letone

26 octombrie – 24 noiembrie 2006

Biblioteca Națională a României
Str. Ion Ghica 4; Sector 3; București

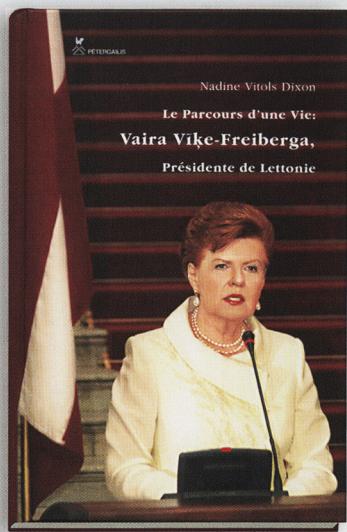
ANNO 1524

Biblioteca Academica

Letona

Pe 18 Noiembrie 2006 Republica Letonia celebrează a 88-a aniversare a proclamației de independență. Expoziția "România și Letonia în Europa Unită" s-a deschis pe 26 Octombrie 2006 la Biblioteca Națională Română. Această expoziție organizată de Biblioteca Academică Letonă oferă o prezentare a istoriei Letoniei, a relațiilor dintre România și Letonia și promovează cooperarea și înțelegerea reciprocă la nivelul viitoarei Europe reunificate, puternice și dinamice.

Nadine Vitols Dixon
"La biografia di Vaira Viķe-Freiberga.
Presidente della Lettonia".
Riga, 2005.

Jānis Čakste (1859-1927)
primul președinte letonei
(1922-1927)

Proclamarea independenței Letoniei

Evenimente din istoria Letoniei

9000 BC

Sosirea primilor locuitori pe pământurile Letoniei, după retragerea ghețarilor.

2000 BC-timpuriu

Proto-Balticii (strămoșii letonilor moderni) se stabilesc pe teritoriul Letoniei de azi.

900 AD – începutul anului

1200AD

Triburile baltice individuale (*couronii*, *latgalii*, *selonii* și *semigallii*) își formează orânduirile tribale specifice.

A doua jumătate a anului

1100- și începutul lui 1200

Sosirea în Letonia a negustorilor germani, a misionarilor și a cruciaților. În 1201 se pun bazele orașului Riga. Teritoriile ocupate de formațiunile tribale sunt ocupate de germanici. Se întemeiază Livonia.

Anii 1500. Războiul Livonian

(1558 – 1583)

Teritoriul leton intră sub stăpânire polono-lituaniă. Se formează ducatele *Kurzeme* (Courland și Semigalia) și *Livonia Polonă* sau *Inflanty*.

Anii 1600. Războiul Polono-Suedez (1600 – 1629)

Vidzeme (*Livland*) și Riga intră sub stăpânire suedează. Riga devine cel mai mare oraș al Suediei. Ducatul *Kurzeme* cunoaște o creștere economică înfloritoare.

1700. Marele Război Nordic

1850 – 1870

Vidzeme și Riga intră sub ocupație rusească. Tot în acea perioadă Latgale (*Latgallia*) și Ducatul *Kurzeme* vor fi anexate Rusiei.

18 noiembrie 1918

Fenomenul de *Deșteptare națională* a poporului leton.

Mișcare a *jaunlatvieši* (Noii-letoni).

17 iunie 1940

Proclamarea independenței Letoniei. Războiul de eliberare va continua încă.

14 iunie 1941

Letonia este ocupată de trupele URSS.

15.424 de civili letoni sunt deportați din Letonia în Siberia (elite politice și oameni de afaceri, intelectuali, și fermieri). Printre deportați s-au numărat și mii de copii, femei și vârstnici.

1941 – 1945

Letonia este ocupată de cel de-al III-lea Reich. Se introduce serviciul militar obligatoriu, iar civili letoni sunt recruitați în armata Reich-ului în martie 1943; în timpul regimului nazist au fost exterminați peste 90.000 de civili letoni, dintre care majoritatea evrei.

1945 – 1956

Mișcările de rezistență anti-sovietică și lupta partizanilor letoni continuă.

25 martie 1949

Peste 43.000 de oameni nevinovați sunt declarați dușmani ai Regimului Sovietic și sunt deportați în Siberia.

14 iunie și 23 august 1987

La Riga au loc primele manifestări de masă împotriva ocupației sovietice.

4 mai 1990

Se adoptă declarația de restabilire a independenței cu asumarea unei perioade de tranziție. Se înființează Instituțiile de Stat Naționale.

31 august 1994

Ultimele trupe ale armatei rusești (fosta URSS) se retrag de pe teritoriul Letoniei.

aprilie – mai 2004

Letonia devine stat membru, cu drepturi depline al NATO și al Uniunii Europene.

**Deși prinși în ițele întortocheate ale lumii-
eliberați-vă, deschizându-vă inima și sufletul!**

Ana Blandiana, celebră poetă și scriitoare româncă, adresându-se poetului leton Leons Briedis, la Berlin, în 1993, i-a mărturisit că: „*Europa încearcă fără între-rupere să realizeze un vis străvechi al omenirii, un vis despre rationalitate, echilibru și democrație*”.

Europa are o istorie intensă și zbuciumată, fiind zugrăvită de multe războaie și revoluții de-a lungul vremurilor. Visul nostru despre o Europă unită încă se construiește, el capătă forme diverse și se dezvoltă. Iar în tot acest timp, națiunile europene vor trebui să se cunoască mai bine între ele, să-și caute asemănările, dar și să-și înțeleagă, și să-și respecte diversitățile.

Poate părea surprinzător faptul că **România** și **Letonia** par să aibă experiențe istorice asemănătoare. Făcând o paralelă între cele două țări, acestea au, pe alocuri, o dezvoltare politică și socială similară. În prezent, atât România, cât și Letonia se îndreaptă spre o Europă mai unită, mai tolerantă și mai binevoitoare. Perspectiva unui viitor stabil într-o Europă unită reprezintă o provocare pentru ambele țări, și un destin pe care și l-au ales singure.

România a fost întotdeauna o țară în care inovațiile modernității occidentale s-au împărtășit cu succes cu multitudinea de tradiții culturale ale Estului, într-un amestec reușit de imagini și legende.

Atât români, cât și letonii sunt de origine indoeuropeană. În ciuda trecutului lor istoric zbuciumat, cele două națiuni au reușit să-și păstreze originile culturale, tradițiile naționale, și în mod special folclorul. Este surprinzător faptul că românii își numesc cântecele lor folclorice **doina**, pe când letonii le numesc **dainas**. Iată că, și acest cuvânt ne unește. Doinele românești, la fel ca și minunata baladă *Miorița*, au devenit o parte a spiritului cultural leton.

Biblioteca Academică Letonă are o colecție bogată de publicații și opere românești: cărți de proză, poezie, albine de artă, hărți unice, datând din sec. XVIII, și prezentând teritoriile României moderne. Publicul leton a avut ocazia să citească opere ale scriitorilor români, încă de la finele sec. XIX. Opera „Cugetările unei Reginе” a fost publicată în 1882, în “Pagalms” (Curtea). Autoarea acestei opere pline de maxime, este însăși Regina Elisabeta a României, care a scris sub pseudonimul literar de *Carmen Silva* (1843-1916). Poemele, povestirile și basmele sale au fost publicate în limba letonă, în mai multe editii.

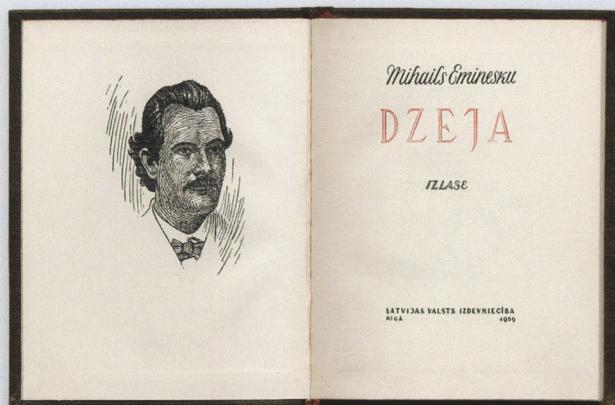
1882. *Zinātī latu nedēļu un mēlī par gads 3 rub. 40 kpl.,*
ar nezinātīm 4 rub. № 10.

Rumania's foreign exchange demand

Wuhu leutatd dranga jeb lautatd draudsenes illuhdas ir tismeret ne-
fiedda ir epoainschau.

*A fost publicată în 1882,
în "Pagalms" (Curtea)
(Prima traducere din literatura
română în letonă)*

Poeziile scrise de Dimitrie Bolintineanu (1819-1872), poet, exilat politic și apoi ministru de externe, au fost traduse de faimosul poet leton Rainis.

Iubirea de țară și de semeni se regăsește, strălucitoare, în capodoperele marelui poet național român **Mihai Eminescu** (1850-1889).

Poezii Mihai Eminescu

În ultimul deceniu, am avut din nou placerea de a ne întâlni cu literatura română, prin intermediul traducerilor efectuate de Leons Briedis și Marija Briede-Makoveja. Editura **Minerva** a publicat operele scriitorilor Ș.Doinaș, M.Dinescu, M.Sorescu, I.Mălăncioiu, A.Blandiana în revista de cultură *Kentaur XXI*.

Scriitorul leton Roberts Müks ne-a dat posibilitatea de a-l cunoaște pe **Mircea Eliade**. Influența conceptelor filozofice ale lui Mircea Eliade poate fi observată și în lucrările prof. Haralds Biezais, care a avut ocazia de a-l cunoaște personal pe Eliade.

Oamenii de știință români și letoni s-au bucurat de asemenea de o cooperare fructuoasă de-a lungul timpului. Prof. Arvids Kalniņš și prof. Arnis Treimanis fac parte din echipa editorială a revistei publicate în România, cu titlul „Chimia și Tehnologia Celulozei”.

Istoricul Aija Jansone a participat activ la conferința „Semnificația și perspectivele Artei folclorice în Uniunea Europeană”, desfășurată în 1999. Oamenii de știință letoni, au participat la numeroase conferințe și simpozioane organizate de români, iar aceștia din urmă au vizitat Letonia de nenumărate ori, pentru diverse proiecte. Renumitul matematician prof. Grigore Moisil (1906-1973), a avut o însemnatate deosebită pentru știința letonă.

Leons Briedis, poet, traducător de poezie românească și bun cunoscător al culturii române, împreună cu soția sa **Marija Briede-Makoveja**, au avut o contribuție semnificativă la intensificarea relațiilor culturale dintre Riga și București. Cuplul *Briedis* a contribuit de asemenea, prin munca și devotamentul lor, la fondarea **Societății Culturale Române**, înființată în 1988. Această Societate oferă sprijin și asistență românilor din Letonia, în scopul de a-și păstra limba, cultura și identitatea națională, și de a se integra mai ușor în societatea letonă.

Biblioteca Academică Letonă

Biblioteca Academică Letonă este una dintre cele mai vechi și renumite biblioteci din Europa, fondată în anul 1524. Biblioteca adăpostește o colecție de peste 3.3 milioane de exemplare, în peste 69 de limbi. Directorul bibliotecii este dna. Venta Kocere.

<http://www.acadlib.lv>

Profesor matematician Grigore Moisil, Academician Eduards Jakubaitis și membru corespondent (Ştiință Calculatoarelor) Vladimirs Pirogovs în Riga. (1969)

